

ĐI U TR SA SÚT TRÍ TU

I. KHÁI NI M:

- Sa sút trí tu (SSTT) là m t h i ch ng do các b nh lý th c t n não, bao g m s suy gi m r ò t (th ng là mãn tính và ti n tri n) ò nhi u lĩnh v c ho t đ ng nh n th c, đ c bi t là trí nh , trong khi ý th c không b r i lo n.

- SSTT là b nh n ng n nh t và khá ph bi n trong các r i lo n tâm th n ò ng i già.

II. LÂM SÀNG: g m 3 nhóm tri u ch ng lâm sàng

2.1. Các tri u ch ng suy gi m nh n th c:

- Suy gi m trí nh , v i nh ng đ c đ i m riêng cho t ng lo i nguyên nhân gây SSTT (v tính xu t hi n, ph m vi r i lo n, ti n tri n...).

- R i lo n đ nh h ng, đ c bi t là r i lo n đ nh h ng th giác - không gian ò các b nh nhân do các b nh thoái trí n não...

- R i lo n kh năng hi u bi t và đáp ng ngôn ng (vong ngôn).

- R i lo n tri giác: m t kh năng nh n bi t các đ v t và các đ i t ng quen thu c (vong tri, tri giác sai th c t i...).

- Ngày càng v ng v , khó khăn trong các thao tác ngh nghi p, s đ ng các trang thi t b làm vi c, sinh ho t..., đ n m t kh năng th c hi n các công vi c th ng ngày và c vi c t chăm sóc cá nhân (vong hành).

- Gi m kh năng tính toán, qu n lý kinh t trong gia đình, khó khăn lúng túng trong giao ti p, gi i quy t các đòi h i c a công vi c và cu c s ng hàng ngày.

2.2. Các tri u ch ng lo n th n, r i lo n c m xúc, hành vi và nhân cách:

- Các hoang t ng v i màu s c l a tu i (b thi t h i v ti n c a, ghen tuông...).

- Các o giác đ c bi t là o th , tri giác sai th c t i.

- Tr m c m ch y u bi u hi n b ng các tri u ch ng c th .

- Lo âu - kích đ ng ngôn ng và hành vi: các c n kêu khóc ban đêm, c n đi lang thang, t n công xâm ph m...

đ Các bi n đ i này xu t hi n t ng th i k , nh t th i và không h th ng.

- Các bi n đ i v nhân cách: tr con hóa, v k , thô b o...
- Các tri u ch ng v th n kinh: t th đáng đ i u kì d , các c n co gi t, xu t hi n các ph n x nguyên th y...

2.3. Các tri u ch ng b nh đ n đ n SSTT: (TBMMN, u não, Parkinson...)

III. CÁC BI U HI N C N LÂM SÀNG:

Các bi u hi n c n lâm sàng th ng g p:

- Ch n đoán hình nh:
- + Phát hi n các đ u hi u t n th ng não trong TBMM, u não, ch n th ng...
- + Các bi u hi n teo não: Alzheimer, Parkinson...
- Tr c nghi m tâm lý: MMSE (đ i m < 23; t c đ gi m 3 đ/năm).

IV. CH N ĐOÁN SSTT: tiêu chu n (ICD.10 - DSM.4)

- Suy gi m trí nh .
- Có 1 trong các bi u hi n suy gi m nh n th c khác: vong ngôn, vong tri, vong hành ho c gi m kh năng t duy tr u t ng.
- Các tri u ch ng này kéo dài ≥ 6 tháng và gây nh h ng đáng k đ n các ho t đ ng ngh nghi p, xã h i và gia đình.
- Các tri u ch ng khác có th có: lo n th n, r i lo n c m xúc, hành vi, nhân cách...

V. ĐI U TR :

5.1.Đi u tr thu c:

- **Đi u tr suy gi m nh n th c:**
- 5 lo i thu c tác đ ng cholinergic đã đ c FDA ch p thu n
- TacRin (c đ i n): 40mg - 120mg/ngày (chia 2 - 3 i n).
- Donepezil (Aricept): 5mg - 10mg/ngày.
- Galantamine (Reminyl): 12mg - 24mg/ngày.
- Memantine (Ebixa): 300mg - 600mg/ngày

- Rivastigmine (EXELON): 3-6 mg/ngày

Việ c điề u tr ̣ có th ̣ duy trì: 4 tháng đ ̣n 5 năm tùy b ̣nh nh ̣n c ̣ th ̣.

- Các thu ̣c khác:
 - Gingko biloba: 120mg - 140mg/ngày.
 - Selingeline 10 mg/ngày
 - Nootropil: 800mg - 1200mg/ngày.
 - Kháng viê m không thu ̣c nhóm Steroid.
 - Vitamin E: 200 - 800 đ.v/ngày.
 - Vitamin B12, B6...
 - Cerebrolysin: 10-20 ml/ ngày
 - Gliatilin.
 - **Điề u tr ̣ các r ̣i lo ̣n tâm th ̣n, hành vi:**
 - ATK m ̣i: Olanzapine, Risperdal, Solian...
 - Ch ̣nh khí s ̣c: Valproate, Carbamazepine...
 - Ch ̣ng tr ̣ m c ̣m: SSRI...

Liệ u l ̣ng các thu ̣c này tùy thu ̣c t ̣ng b ̣nh nh ̣n c ̣ th ̣ v ̣i nguyên t ̣c ½ liệ u ng ̣i tr ̣.

- **Thu ̣c nâng cao th ̣ tr ̣ng.**

TS. NGUY ̣N KIM VI ̣T